

A 2008/11. SZÁM TARTALMA

LÓ

Tóth B., Marsh, S. P., Tóth P., Nógrádi N.: Lovak tüdő- és mellhártyagyulladás. Irodalmi áttekintés és saját tapasztalatok. 2. rész. Gyógykezelés, szövődmények, megvitatás / 643

Zurovacová, B., Candrák, J., Židek, R., Jiskrová, I., Buleca, J., Zöldág L.: Díjugrató sportlovak genetikai (örökítő-) értékének becslése BLUP-Animal model módszerrel / 651

KÉRŐDZŐK

Szeredi L., Csabai T., Makrai L., Jánosi Sz.: *Bibersteinia (Pasteurella) trehalosi* kimutatása immunhisztokémiai módszerrel heveny, szisztémás fertőzés következtében elhullott bárányból / 658

BAROMFI

Glávits R., Ivanics É., Nemes Cs., Dán Á., Kaszanyitzky É., Samu Pné, Thuma Á., Beregszászi A., Simon A., Aladics S., Berta P., Dobos-Kovács M.: Vizsgálatok és megfigyelések a liba, a kacsza és a házityúk intestinalis spirochaetosisáról (brachyspirosisáról) a sertésdysenteriával összehasonlítva / 663

KISÁLLAT

Jakab Cs., Arany-Tóth A., Csébi P., Szász M. A., Rusvai M., Gálfi P., Kulka J.:
Kutya nervus hypoglossusból kiinduló, rosszindulatú perifériás ideghüvely
daganata. Esetismertetés / 671

Kornberg, M.: A hallás és az egyensúlyozás rendellenességei / 680

Viefhues, G.: Macskák osteoarthrosisa – alulértékelt probléma / 683

KEDVENCÁLLAT

Mátyus J., Mándoki M., Gál J.: Jákópapagájok (*Psittacus erithacus*) 1999.
január 1. és 2008. június 1. közötti elhullási okainak vizsgálata / 688

LABORDIAGNOSZTIKA

*Szita G., Gyetvai B., Szita J., Gyenes M., Solymosi N., Soós L., Hajós A., Tóth
P., Bernáth S.:* Kóliform baktériumok kimutatására kifejlesztett szintetikus
táptalaj használata tej- sajt- és tojásléminták vizsgálatára. Másodközlés / 694

MŰSZERES DIAGNOSZTIKA

Arany-Tóth A., Csébi P., Jensen, S. H., Németh T.: A liquornyomás mérése
mielográfia alatt kutyákban. Klinikai előtanulmány / 698

Tóth B. – Marsh, S. P. – Tóth P. – Nógrádi N.:

**LOVAK TÜDŐ- ÉS MELLHÁRTYAGYULLADÁSA. IRODALMI ÁTTEKINTÉS ÉS
SAJÁT TAPASZTALATOK. 2. RÉSZ. GYÓGYKEZELÉS, SZÖVŐDMÉNYEK,
MEGVITATÁS**

A közlemény második részében a szerzők a pleuropneumonia gyógykezelését, kórjóslatát, és a betegség szövődményeit foglalják össze. A gyógykezelés legfontosabb része a helyesen megválasztott antibiotikumterápia széles spektrumú készítménnyel, az elhalt szövetek, a felgyülemlett folyadék, a toxinok, a baktériumok, a bomlástermékek eltávolítása drén segítségével, fájdalomcsillapítás és gyulladáscsökkentés, rehidráció, elektrolithiány pótlása, a respirációs distressz megszüntetése, valamint a szövődmények megelőzése. A leggyakoribb szövődmények a légmell, a tüdő- és a gátorköz eltályogosodása, bronchopleuralis fistula képződése és a különböző szisztémás szövődmények. A kórjóslat az életre általában kedvező vagy kétes, míg a sportpályafutás folytatására kétes.

Zurovacová, B. – Candrák, J. – Židek, R. – Jiskrová, I. – Buleca, J. Jr. – Zöldág L.:

DÍJUGRATÓ SPORTLOVAK GENETIKAI (ÖRÖKÍTŐ-) ÉRTÉKÉNEK BECSLÉSE BLUP–ANIMAL MODEL MÓDSZERREL

A vizsgálatok célja a díjugrató sportlovak teljesítményének és genetikai értékmérőinek meghatározása volt BLUP–animal model módszerrel számított tenyésztértékbecslés alapján. A genotípusos értékmérők és a tenyésztérték becslésére, a Szlovákiában 2002–2006 között rendezett díjugrató versenyek sporteredményei alapján, 1389 sportló és szüleik (összesen 7618 ló) esetében került sor. A számítások állandó és véletlenszerű hatások figyelembevételével történtek. A genetikai modellben állandónak a versenyt, annak évét, a lovast, a

ló ivarát és korát, változóan az állatot és annak környezetét tekintették. A – 1,676 és 3,087 közöttire becsült tenyésztértékeket az átalakított pontszámok átlagai alapján kapták.

A BLUP–animal model az eredményes sportlótenyésztő országokban a tenyésztértékbecslés általánosan használatos módszere. Az eljárás Szlovákiában is (Magyarországhoz hasonlóan) alkalmazható, ha ehhez a megfelelő információs adatbázist kiépítik.

Szeredi L. – Csabai T. – Makrai L. – Jánosi Sz.:

**BIBERSTEINIA (PASTEURELLA) TREHALOSI KIMUTATÁSA
IMMUNHISZTOKÉMIAI MÓDSZERREL HEVENY, SZISZTÉMÁS FERTŐZÉS
KÖVETKEZTÉBEN ELHULLOTT BÁRÁNYBÓL**

A szerzők *Bibersteinia (Pasteurella) trehalosi* fakultatív patogén baktérium okozta, szisztémás fertőzést állapítottak meg egy késő tavasszal hirtelen elhullott, választott bárányban. A betegséget a baktérium kitenyésztésével, és a kórbonctani, valamint kórszövettani elváltozások alapján diagnosztizálták. A *B. trehalosi* 3-as szerotípusa ellen nyúlban termelt, hiperimmun savó felhasználásával végzett immunhisztokémiai vizsgálatokkal elsőként mutatták ki ezen baktériumot elhullott állatban. A *Bibersteinia*-antigént nagy mennyiségben figyelték meg extracellulárisan a máj elhalásos gócaiban, valamint a mandulában és az orrnyálkahártyában az elhalások területén, továbbá a tüdőben, ahol a baktériumot az alveolusokban és a bronchiolusokban a gyulladásoos sejtek citoplazmájában lehetett megfigyelni. A

baktérium kis mennyiségben előfordult a lépben, a gátorközi nyirokcsomóban, a vesében és a csípőbélben, míg a szívizomban és az agyvelőben nem volt kimutatható.

Glávits R. – Ivanics É. – Nemes Cs. – Dán Á. – Kaszanyitzky É. – Samu Pné – Thuma Á . – Beregszászi A. – Simon A. – Aladics S. – Berta P. – Dobos-Kovács M.:

VIZSGÁLATOK ÉS MEGFIGYELÉSEK A LIBA, A KACSA ÉS A HÁZITYÚK INTESTINALIS SPIROCHAETOSISÁRÓL (BRACHYSPIROSISÁRÓL) A SERTÉSDYSENTERIÁVAL ÖSSZEHASONLÍTVÁ

Szerzők, a szakirodalmi adatok és intézeti diagnosztikai eredményeik alapján, áttekintik a különböző baromfifajok (liba, kacska, házityúk, pulyka) intestinalis spirochaetosisával kapcsolatos fontosabb ismereteket, összehasonlítva a sertésdysenteriával.

A spirochaeták oktani szerepe a sertésdysenteriában az 1970-es években igazolódott, majd a fejlett baromfitartó országokban (USA, Nagy-Britannia, Ausztrália) tojótyúk- és pulykaállományokban is kimutatták hasmenéssel járó megbetegedésekben. Spirochaeta-fertőzéssel kapcsolatban elhullásokkal is járó, súlyos fokú elhalásos vastagbélgyulladást az 1990-es években amerikai struccban (*Rhea americana*) írtak le. Víziszárnyasfajok közül, külföldön, tünetmentes házikacsa-állományokból és tőkésrécékből mutattak ki spirochaetákat, majd hazai szerzők nemzetközileg is elsőként számoltak be a libák fibrines-elhalásos vastagbélgyulladással és súlyos fokú nephropathiával

járó spirochaetosisáról.

Szerzők 28 hazai liba-, 3 kacs- és 3 tyúkállományban végeztek a betegséggel kapcsolatban vizsgálatokat. Klinikai tünetekben megnyilvánuló, elhúzódó hasmenés a tojásrakás időszakában lévő brojler szülőpárállományokban mutatkozott, ahol a gyógykezelések ellenére ismételten előfordult. Az elhullás számottevően nem nőtt, de az állományok 10–60%-át érintő hasmenés az alom, a környezet és a tojások erős elszennyeződésével, később az állatok legyengülésével, a tojástermelés és a keltethetőség csökkenésével, valamint lábgyengeséggel és a talpbőr elhalásával, berepedezésével járt.

Intestinalis spirochaetosisban megbetegedett liba- és kacsállományokban – gyakran a tojásrakási időszak vége felé – szembetűnő hasmenés tünetei nélkül, fokozatosan nőtt az elhullás. Kórbonctani vizsgálattal az elhullott állatokban fibrines vagy elhalásos vakbél- és vastagbél- (colon, rectum) gyulladás, valamint gyakran fibrosissal járó, idült nephropathia, kacsákban ezenkívül a lábtő- és az ujjízületek gyulladása is mutatkozott.

A kórhatározás a járványtani adatok, a klinikai tünetek és a kórbonctani-kórszövettani elváltozások alapján, a brachyspiráknak az elváltozott bélnyálkahártyában ezüstimpregnációs vagy immunhisztokémiai módszerrel történő kimutatásán, szelektív táptalajon történő kitenyésztésén, továbbá biokémiai és szekvenciaanalízissel történő meghatározásán alapult. Lúdállományokban leggyakrabban *Brachyspira alvinipulli* volt kimutatható. Tyúk- és kacsállományokból eddig 8, ill. 21 *Brachyspira* törzset izoláltak,

amelyek között a *Brachyspira hyodysenteriae* (kacsaállományokban emellett a *B. pilosicoli*) dominált.

Jakab Cs. – Arany-Tóth A. – Csébi P. – Szász M. A. – Rusvai M. – Gálfi P. – Kulka J.:

KUTYA NERVUS HYPOGLOSSUSBÓL KIINDULÓ, ROSSZINDULATÚ PERIFÉRIÁS IDEGHÜVELY DAGANATA (MPNST). ESETISMERTETÉS

Szerzők egy 5 éves magyar vizsla kan kutya jobb oldali n. hypoglossusából (XII. agyvelőidegből), a perifériás ideghüvelyből kiinduló malignus daganat (malignant peripheral nerve sheath tumour – MPNST) esetét mutatják be. A kutya a klinikai vizsgálatot megelőző hetekben étvágytalan volt, néha köhögött, gyakran nyálzott és többször hányt. A fizikális vizsgálattal a mandibula jobb oldali ágától medialisan szivarszerű, kb. 6–7 cm hosszú, tömör köteget tapintottak ki. A szövetszaporulat műtéti feltárása során a jobb oldali n. hypoglossus kb. 2 cm átmérőjű, 5 cm hosszú, orsószerű duzzanatát figyelték meg. A daganat a műtét utáni immunhisztokémiai vizsgálat során 30–50%-ban NSE citoplazmatikus pozitívítású, 10–30%-ban S-100-protein citoplazmatikus pozitívítású, GFAP negativitású, 50%< vimentin citoplazmatikus pozitívítású, továbbá citokeratin-, dezmin-, mioglobin-, melan-A- és klaudin-5 negativitású volt. A daganat Ki-67 proliferációs indexe 34–37%-nak bizonyult. A daganat állományában kialakult érburjánzásokat klaudin-5-protein segítségével mutatták ki. A digitális morfometriai vizsgálattal megállapított intratumoralis mikroérsűrűség (microvessel density – MVD) 3,62 (3,26–4,51) pixel%-nak

bizonyult. A kedvezőtlen kórlefordulás miatt az állatot a műtét után 8 nappal túlaltatták. Ez idáig, az állatorvosi onkológiában, kutyában azonos lokalizációjú, malignus perifériás ideghüvely daganatot nem írtak le.

Mátyus J. – Mándoki M. – Gál J.:

JÁKÓPAPAGÁJOK (*PSITTACUS ERITHACUS*) 1999. JANUÁR 1. ÉS 2008. JÚNIUS 1. KÖZÖTTI ELHULLÁSI OKAINAK VIZSGÁLATA

A szerzők a SZIE-ÁOTK, Kórbonctani és Igazságügyi Állatorvostani Tanszékén, közel 9 és fél év alatt, a diagnosztikai boncolásokra érkezett jákópapagájok elhullási okait dolgozták fel. A tanszékre, a vizsgálati időszak alatt, 29 tojó és 28 hím (összesen 57) állat teteme került, amelyek 35%-a volt egy évnél fiatalabb. A szerzők leggyakoribb elhullási okként a mirigy- és a zúzógyomor megbetegedéseit (23%) találták, amelyet gyakoriságban a máj (20%), a tüdő (19%), a bél (17%) követtek. Gyakori elhullási ok volt a mirigygyomor dilatációs szindrómája, ami mindkét nem fiatal és igen idős egyedeiben is fellépett. A májváltozások között gyakori volt a dystrophia. A szerzők által vizsgált madarakban gyakorinak bizonyult a tüdőmycosis. A parasitosisok közül galandférgesség és orsóférgesség viszonylag ritkán fordult elő.

Szita G. – Gyetvai B. – Szita J. – Gyenes M. – Solymosi N. – Soós L. – Hajós A. – Tóth P. – Bernáth S.:

KÓLIFORM BAKTÉRIUMOK KIMUTATÁSÁRA KIFEJLESZTETT SZINTETIKUS

TÁPTALAJ HASZNÁLATA TEJ-, SAJT- ÉS TOJÁSLÉMINTÁK VIZSGÁLATÁRA. MÁSODKÖZLÉS

A szerzők a kóliform baktériumok szelektív izolálására egyszerű, folyékony és szilárd szintetikus táptalajt (X-táptalaj) használtak. Az X-táptalaj szelektivitása a kóliform baktériumok azon tulajdonságán alapul, hogy egyszerű szerves vegyületekből fedezni tudják nitrogén- és szén-szükségletüket. Az X-táptalaj szelektivitását különböző *Staphylococcus*, *Bacillus* és *Pseudomonas* nemzetségekbe és *Enterobacteriaceae* családba tartozó baktériumok tiszta tenyészetének táptalajra oltásával vizsgálták. Az új táptalaj – tej-, sajt- és tojásléminták vizsgálata alapján – a hagyományos táptalajokkal összehasonlítva megfelelően hatékonynak és jó szelektivitásúnak bizonyult a kóliform baktériumok kimutatására. Pasztörözött-tej-minták vizsgálata során az X-agaron kimutatott kóliform baktériumok száma szignifikánsan magasabb volt, mint VRBL- (kristályibolya-neutrál-vörös-epe-laktóz) agaron.

Arany-Tóth A. – Csébi P. – Jensen, S. H. – Németh T.:

A LIQUORNYOMÁS MÉRÉSE MIELOGRÁFIA ALATT KUTYÁKBAN. KLINIKAI ELŐTANULMÁNY

A szerzők a mielográfia neurológiai szövődményeinek okait vizsgálták. Feltételezéseik szerint, a kontrasztanyagok jól ismert neurotoxikus hatásán túl, a beadott folyadék volumenterhelése miatt létrejött intracranialis nyomás fokozódása is hozzájárulhat a tünetek létrejöttéhez.

Tíz, gerincbetegség klinikai tüneteit mutató kutyán végeztek rutin mielográfiát. Kilenc esetben a kontrasztanyagot, a szokásos manuális módszer helyett, injekciós pumpával adták be. A folyadékrendszerben fennálló nyomást az összekötő vezetékhez csatlakoztatott digitális nyomásmérővel rögzítették. Az injekció után 10 másodperccel a nyomásértékek 90–165 Hgmm közé emelkedtek (átlag \pm SD=130 \pm 42 Hgmm), majd exponenciális jellegű csökkenéssel 120 s alatt 30–45 Hgmm körüli értékre süllyedtek. Egy esetben a liquortérben kialakult nyomást közvetlenül mérték a ciszternába szűrt tűhöz kapcsolt érzékelővel. Az így nyert értékek eloszlása hasonló volt, mint a közvetett méréssel kapottak.

A ciszternában kialakult nyomásértékek jelentősen meghaladták az élettani tartományt, ami valószínűsíti a volumenterhelés, mint oki tényező szerepét az idegrendszeri tünetek kialakulásában. További vizsgálatokat igényel a nyomás és más klinikai jellemzők viszonyának tisztázása, ill. a nyomás csökkentésének lehetséges módjai. A mérési módszer klinikai körülmények között alkalmazhatónak bizonyult.